

НАЦІОНАЛЬНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Силабус навчальної дисципліни «ПСИХОЛОГІЯ ЖИТТЄВИХ ВТРАТ»

Інститут	Оперативно-рятувальних сил
Кафедра	Психології діяльності в особливих умовах
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Обсяг навчальної дисципліни	4 кредити ЕКТС/120 год.
Тип навчальної дисципліни	Вибіркова
Навчальний семестр	Сьомий
Форма здобуття вищої освіти	Очна, заочна
Мова викладання	Українська
Викладач(і)	 <p>Момот Марина Анатоліївна, старший викладач кафедри психології діяльності в особливих умовах навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил. Наукові інтереси стосуються проблем психології професійної діяльності, психології здоров'я та психосоматики, психології сім'ї. Автор та співавтор понад 20 наукових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях, учасниця міжнародних, всеукраїнських наукових, науково-методичних та науково-практичних конференцій та семінарів. Профілі в наукометричних базах даних: Google Scholar: https://surl.li/acvwmc ORCID: https://orcid.org/0000-0002-8065-7058 Контактні дані для консультування: momot_maryna@nuczu.edu.ua</p>

Вовк Неля Павлівна, доцент кафедри психології діяльності в особливих умовах навчально-наукового інституту оперативно-рятувальних сил.

Наукові інтереси стосуються проблематики гарантування психологічної безпеки професійної діяльності та її психологічного забезпечення, захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій.

Співавтор 2 колективних монографій, 2 навчальних посібників, понад 47 наукових публікацій у вітчизняних та міжнародних виданнях, в тому числі періодичних наукових виданнях, які індексуються в міжнародних наукометричних базах Index Copernicus International, Scopus та WoS.

Профіль ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6601-7030>

Профіль Google Scholar: <https://surl.li/yxmpfw>

Профіль Scopus: Scopus Author ID: 58737680300

ResearcherID: M7B-9187-2025

Контактні дані для консультування: vovk_nelia@nuczu.edu.ua

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Психологія життєвих втрат» спрямована на вивчення психологічних аспектів переживання життєвих криз, які виникають внаслідок значних втрат, таких як смерть близьких, втрата роботи чи розлучення. Курс охоплює теми, пов'язані з травматичними подіями, внутрішнім конфліктом, емоційним стресом, втратою адекватної реакції на ситуацію та шляхами подолання кризи, пропонуючи знання для розуміння та підтримки людей у складні періоди життя.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни спрямовано на формування цілісного розуміння психологічних механізмів переживання втрат, розвинення здатності до професійної оцінки та підтримки людей у стані горя, криз та посттравматичних переживань.

Форми організації освітнього процесу (види навчальних занять)

Лекції, семінари, тренінгова робота, самостійна робота, практичні завдання.
Навчальні заняття (лекційні, практичні, семінарські, тренінгові, індивідуальні); консультації; самостійна робота; контрольні заходи.

Компетентності

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
2. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
3. Здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження.
4. Здатність відновлювати психічні можливості особистості, що були втрачені внаслідок переживання екстремальних подій або непродуктивного переживання життєвої кризи, подолання у свідомості особистості уявлення про безвихідь становища, відновлення захисних сил організму, зміцнення активної особистісної позиції щодо психічного здоров'я та ефективної соціальної поведінки.

Програмні результати навчання	<p>1. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.</p> <p>2. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.</p> <p>3. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога</p>
--------------------------------------	--

Де можна застосувати отримані знання та вміння	Готовність до використання психологічних знань при реалізації професійних функцій; відповідальність за власну психологічну підготовку до професійної діяльності в особливих та екстремальних умовах воєнного стану.
---	---

Зміст навчальної дисципліни	Кількість годин
Тема 1. Втрата як психологічний процес	9
Тема 2. Взаємозв'язок процесів втрати та горя	13
Тема 3. Вікові особливості переживання втрати	14
Тема 4. Травма, ПТСР і психічні наслідки війни	18
Тема 5. Надання психологічної допомоги з урахуванням стадії переживання горя	20
Тема 6. Кризове консультування як метод психологічної допомоги при переживанні втрати	18
Тема 7. Реабілітаційні маршрути і міждисциплінарність	14
Тема 8. Стійкість фахівця і супервізія	14
Загальна кількість годин	120

Форма підсумкового контролю	Диференційований залік
------------------------------------	------------------------

Оцінювання навчальних досягнень	Здійснюється за 100-бальною шкалою за критеріями, що наведені у робочій програмі дисципліни
--	---

Політика викладання навчальної дисципліни	<p>1. Активна участь в обговоренні навчальних завдань, попередня підготовка до семінарських та практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.</p> <p>2. Беззастережне дотримання під час занять правил безпеки, вимог охорони праці, санітарно-гігієнічних норм та протиепідемічних заходів.</p> <p>3. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (здобувачі освіти, які запізнилися на заняття, до заняття не допускаються).</p> <p>4. Здобувачі освіти мають право на визнання результатів навчання з дисципліни, набутих у неформальній та/або інформальній освіті.</p> <p>5. Здобувачі освіти мають право на оскарження результатів підсумкового контролю з дисципліни або процедури його проведення.</p> <p>6. Здобувачі освіти мають право на самостійний вибір форм і проблематики індивідуальних завдань.</p> <p>7. При виконанні індивідуальної роботи здобувачі освіти зобов'язані дотримуватись політики академічної доброчесності. У разі виявлення фактів порушення політики здобувачі несуть персональну відповідальність згідно із законодавством України та нормативними документами НУЦЗ України.</p>
--	--

Рекомендовані основні джерела інформації

1. Карачун К. Емоції війни: горе і втрата. К.: Вид-во “психобук (Psychobook), 2023. 173
2. Маккей М., Феннінг П., Пул Е., Зуріта Она П. Е. Зцілення емоційного болю. Техніки процесно-орієнтованої КПТ для подолання смутку, страху, тривоги й сорому та досягнення спокою й життєстійкості: Робочий зошит. К.: «Науковий світ», 2025. 272 с.
3. Мішиєв В.Д., Михайлов Б.В., Гриневич Є.Г., Омелянович В.Ю. Розлади психічної сфери внаслідок бойових дій: навчальний посібник 2-е видання К.: ВСВ “Медицина”, 2024. 167 с.
4. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Том 1: навчальний посібник. за заг. ред. Пророк Н. Київ.: “СВАРОГ”. 2023. 208 с.
5. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Том 2: навчальний посібник. за заг. ред. Малогулко Л. Київ.: “СВАРОГ”. 2023. 240 с.
6. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Том 3: навчальний посібник. за заг. ред. Гридковець Л. Київ.: “СВАРОГ”. 2023. 236 с.
7. Розов В.І. Психологія екстремальних ситуацій : адаптивність до стресу та психологічне забезпечення: науково-практичний посібник. Київ: вид-во «Каравелла», 2025. 711 с.
8. Сабліна Н. Життя після втрати. Психологічне консультування складних запитів: горе і втрата. Навчально-терапевтичний посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2024. 120 с.
9. Сабліна Н. Психологічне консультування та психотерапія складних запитів: травма, ПТСР, насильство, зґвалтування, горе, втрата. Робота з дітьми, підлітками, дорослими, військовими та їх сім'ями. Навчально-терапевтичний посібник. Вінниця: ТВОРИ, 2024. 224 с.